

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 24/28448-1
Saksbehandler Hans Christian Lund

Utval	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	21.11.2024

Revisjon av retningslinjer - tilskuddsordninger for arbeid med kulturmiljø

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Mal for retningslinjer for tilskuddsordninger vedtas som fremlagt.
2. Retningslinjer for tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak vedtas som fremlagt.
3. Retningslinjer for tilskot til verneverdige bygninger og anlegg vedtas som fremlagt.
4. Retningslinjer for prosjektstøtteordning for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute vedtas som fremlagt.

Vedlegg

24_31117-1 Mal for retningslinjer tilskuddsordninger kulturmiljø
24_30094-1 Forslag til retningslinjer for tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak
24_28448-2 Forslag til retningslinjer for tilskot til verneverdige bygninger og anlegg
22_08143-14 Forslag til retningslinjer - prosjektstøtteordning for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute

Sammendrag

Det legges frem forslag til reviderte retningslinjer for de tre fylkeskommunale tilskuddsordningene for kulturmiljø. Disse er:

- Tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak (tidligere; mindre kulturminnetiltak).
- Tilskot til verneverdige bygninger og anlegg.
- Prosjektstøtteordning for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute.

De tre ulike retningslinjene er laget med utgangspunkt i en utarbeidet mal. Denne malen legges også frem til godkjenning, og vil videre benyttes også for andre fylkeskommunale tilskuddsordninger som behandles i hovedutvalg for næring, kultur og miljø.

Saksopplysninger

Agder fylkeskommune forvalter en lang rekke ulike tilskuddsordninger. Disse er både hver for seg og samlet sett et virkemiddel for å nå hovedmålet i Regionplan Agder 2030:

«Å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 - et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.»

Tilskuddsordningene rettet mot arbeid med kulturmiljø er samtidig virkemidler for å nå mål i nasjonale, regionale og kommunale planer og strategier. Sentrale overordnede planer og strategier i denne sammenhengen er gjeldende stortingsmelding for kulturmiljøfeltet, Riksantikvarens bevaringsstrategier, regional kulturmiljøstrategi og kommunale kulturmiljøplaner.

En jevnlig revisjon av retningslinjer for tilskuddsordninger er nødvendig for å utvikle og justere disse som virkemiddel for å nå ulike mål. Hovedhensikten med denne revisjonen har vært å bidra til å harmonisere forvaltningen, og dermed også oppsettet, av de ulike retningslinjene. Det er derfor utarbeidet en felles mal, som også kan brukes av andre tilskuddsordninger.

Det legges her frem reviderte retningslinjer for de tre nåværende fylkeskommunale tilskuddsordninger for kulturmiljøfeltet. Det gjøres oppmerksom på at fylkeskommunen i tillegg forvalter en rekke nasjonale tilskuddsordninger for kulturmiljøfeltet; retningslinjer for disse blir ivarettatt på nasjonalt nivå.

For Agder fylkeskommune har det lenge vært påpekt et behov for å harmonisere og effektivisere arbeid med tilskuddsforvaltning, også på tvers av avdelinger. Hensikten med en slik harmonisering er blant annet å gjøre de ulike ordningene mer ensartet både i forhold til hvordan de kommuniseres ut til søkere, hvordan de saksbehandles administrativt og hvordan de forstås og håndteres av det politiske nivået. De fremlagte retningslinjene er derfor like mye et dokument for administrasjon og politisk nivå som for de ulike målgruppene for ordningene.

Ensretting av retningslinjer er ett av flere tiltak som vil bidra til en enda mer effektiv, forutsigbar og lik tilskuddsforvaltning. Parallelt pågår det et arbeid med bruk av én mal for oppsett av nettsidene for alle de fylkeskommunale tilskuddsordningene. Denne malen skal bidra til en mer brukervennlig søknadsprosess – hvor viktige opplysninger som for eksempel søknadsfrist og saksbehandling er mer helhetlig og oversiktlig. Nettsiden for den enkelte tilskuddsordning er det viktigste verktøyet for en tydelig, lett forståelig og

gjenkjennelig kommunikasjon ut mot aktuelle søkere. Her vil samtidig de komplette retningslinjene ligge tilgjengelig via elektronisk lenke.

Når det gjelder klageadgang eller ikke pågår det en prosess for å avklare dette på generell basis for fylkeskommunale tilskuddsordninger. Retningslinjene for mindre kulturmiljøtiltak og verneverdige bygninger og anlegg har i dag ikke klageadgang, og heller ikke i forslag til reviderte retningslinjer. Hvis det blir besluttet at alle ordninger skal ha klageadgang, vil retningslinjene bli administrativt justert i forhold til dette.

Mal for retningslinjer tilskuddsordninger.

Den nye malen er først og fremst på overskriftsnivå, men med enkelte tekstpassasjer som kan gjenbrukes i alle ordninger. Gjenbruken er tenkt ordrett, men kan ved behov tilpasses den enkelte tilskuddsordning. Ved utarbeiding av malen er det tatt utgangspunkt i de eksisterende retningslinjene for Prosjektstøtteordning for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute.

Reviderte retningslinjer for tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak.

Denne ordningen har frem til nå vært benevnt som «..til mindre kulturminnetiltak». Begrepet kulturmiljø vurderes nå som innarbeidet, og tas i bruk også her.

Det er ingen store endringer i disse nye retningslinjene. Formål er som før og den prioriterte hovedmålgruppen er stadig frivilligheten. Det foreslås å spesifisere at organisasjoner med fast driftstilskudd fra fylkeskommunen normalt ikke kan få tilskudd. De organisasjoner som har fast budsjett- og ytelsesavtale fra budsjettet til avdeling for kulturminnevern og kulturturisme, eksempelvis de store regionale museene, kan spille inn prosjekter og behov i den fast strukturerte dialogen knyttet til det årlige tilskuddet.

De siste årene har det vært praktisert å gi tilskudd i form av støttekjøp på 10 000 kroner knyttet til bokprosjekter. Det foreslås nå at ordningen ikke skal gi tilskudd til arbeid med ulike bokutgivelser, årbøker og tilsvarende.

Denne tilskuddsordningen har vært fleksibel når det gjelder å gi utsatt frist utover ett år for ferdigstilling og rapportering av tiltak. Flexibilitet i forhold til frivilligheten sine forutsetninger for alltid å levere på tidsfrister er fornuftig, men allikevel foreslås det å avgrense til maksimalt ett års forlenget frist. Erfaringsgrunnlaget viser at mange av de som ikke er ferdig innen to år gjerne ikke blir ferdig. Inndratte tilskuddsmidler overføres uansett til neste budsjettår for tilskuddsordningen, og ved bortfall av tilskudd kan det søkes på nytt ved neste frist.

For å styrke tilskuddsordningens generelle fleksibilitet med tanke på å understøtte pågående eller oppdukkende regionale og nasjonale satsinger knyttet til kulturmiljø, er følgende foreslått under tildelingskriterier:

«For det enkelte tilskuddsår kan fylkeskommunen vektlegge og prioritere spesifikke kulturmiljøformål knyttet til fordelingen av tilskudd. Dette skal i så fall fremgå av utlysningstekst for tilskuddsordningen.»

Reviderte retningslinjer for tilskudd til verneverdige bygninger og anlegg.

Tilskuddsordningen for verneverdige bygninger og anlegg omfatter istandsetting av bygninger med kulturhistorisk verdi. Den er svært populær, med et stort antall søknader. I 2024 behandlet administrasjonen 131 søknader om tilskudd til bygninger og anlegg. Budsjettet for ordningen er 2 000 000 kroner. Dette gjør at tilskuddsbeløpene blir relativt små i hvert prosjekt. I denne revideringen har det blitt fokusert på muligheten for å kunne prioritere enkelte kulturmiljøer og bygningstyper. Dette kan være bygninger som står nevnt i kommunale kulturminneplaner, inngår i kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA) osv.

Samtidig skal tilskuddsordningen være lavterskel og enkel å forstå. Derfor har man gitt muligheten til å prioritere, men ikke lukket ordningen for andre søkere.

Denne ordningen er et godt virkemiddel for å bidra med lavterskel rådgivning og involvering i istandsetting og gjenbruk av gamle bygninger. Den årlige søknadsfristen (10. februar) har over tid gitt noen utfordringer. Blant annet blir det vanskelig å håndtere oppdukkende behov slik som å sikre bygninger med et omfattende skadebilde før vinteren setter inn. Eksempel på skader som gjør at bygning har et slikt behov er tak med pågående lekkasjer og med fare for kollaps. Det foreslås nå å sette av en del av ordningens budsjett til slike sikringstiltak, med løpende søknadsfrist. Dette vil gi fleksibiliteten til å kunne sikre og ivareta bygninger med oppdukkende behov for strakstiltak.

Denne tilskuddsordningen har hatt tre års frist for ferdigstilling av prosjekter, og dette foreslås videreført. Dette med bakgrunn i at det tar tid å få håndverker og eventuelle andre finansieringskilder på plass. Erfaringsmessig tar det tre år før de fleste prosjektene er ferdigstilt.

Sett i lys av regionplan Agder 2030, samt pågående klimasatsing på Agder, kan det være ønskelig å inkludere tilskudd til ulike ENØK-tiltak i denne ordningen. Det er vurdert at dette vil kreve en styrking av ordningens budsjett og er derfor ikke foreslått i denne revisjonen.

Reviderte retningslinjer for prosjektstøtteordningen for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute.

Dette er ikke en permanent tilskuddsordning, men et tidsavgrenset prosjekt. Det har tidligere vært to utlysninger, og det vurderes fortløpende om det skal eller ikke skal gjennomføres flere. Denne revisjonen er av kosmetisk karakter, som et resultat av mindre endringer knyttet til arbeidet med å utvikle felles mal.

Vurderinger

Fylkeskommunedirektøren mener at de ulike tilskuddsordningene for arbeid med kulturmiljø er gode virkemidler for en bærekraftig utvikling. Ordningene gir søkerne en mulighet for finansiering av ulike former for verdiskaping, og gir regional forvaltning en mulighet til å påvirke og prioritere for en bærekraftig utvikling på kulturmiljøfeltet. Det er utstrakt dialog mellom fylkeskommunens administrasjon og prosjekteier.

Harmonisering av retningslinjene vil bidra til en mer effektiv og lik forvaltning av de ulike tilskuddsordningene, og at den utarbeidede malen vil være et godt verktøy for å harmonisere oppsett og form på mange ulike fylkeskommunale tilskuddsordninger. Dette bidrar samtidig til å styrke de ulike ordningenes potensial, både hver for seg og samlet, til å bidra til å nå hovedmålet i Regionplan Agder 2030.

Retningslinjene for tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak styrker muligheten til å understøtte nasjonale eller regionale satsinger innenfor kulturmiljøfeltet

Fylkeskommunedirektøren mener at tilskuddsordningen for verneverdige bygninger og anlegg, med sitt fokus på istandsetting og gjenbruk, allerede er et godt virkemiddel i forhold til klimasatsing. Inkludering av ENØK-tiltak i tilskuddsordningen vil ytterligere styrke ordningens funksjon i forhold til dette, og det vurderes derfor om det på et senere tidspunkt skal legges frem en egen sak.

Regionplan Agder 2030

En harmonisering av retningslinjene, og en mer effektiv forvaltning, vil styrke de ulike ordningenes potensial, både hver for seg og samlet, til å bidra til å nå hovedmålet i Regionplan Agder 2030.

Økonomiske konsekvenser

De nye retningslinjene har ingen økonomiske konsekvenser.

Konklusjon

1. Mal for retningslinjer tilskuddsordninger vedtas som fremlagt.
2. Retningslinjer for tilskudd til mindre kulturmiljøtiltak vedtas som fremlagt.
3. Retningslinjer for tilskot til verneverdige bygninger og anlegg vedtas som fremlagt.
4. Retningslinjer for prosjektstøtteordning for kystkultur, uthavner og europeisk kulturell rute vedtas som fremlagt.

Kristiansand, 08.11.2024

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør